

Emblas Ask

Da den aldrende sagahelt, voldsmand og skjald, Egil Skallagrimsson, bliver opfordret til at fortælle om hvad der havde prøvet ham mest, kvæder han følgende *lausavisa*:

Borðumz ek einn við .viij.
en við ellifu tysuar
sua fingum val vargi
varð ek einn bani þeira
skiptum hart af heiptum
hlifar skelfiknifum
let ek af emblu aski
elld valbasta kastað.¹

Sloges jeg ene mod VIII (otte)
og mod elleve to gange;
sådan produceredes faldne til ulven,
blev jeg ene deres bane.
Vi udvekslede hårdt af heftighed
værn med skælte-knive;
lod jeg af emblas ask
valbånds ild kastet.

Det meste af løsverset volder ikke de store forståelsesproblemer. Egil refererer til tidligere begivenheder i sagaen, hvor han på vikingetogt mod friserne (kap. 69) og på skatteopkrævning i Värmland (kap. 75) kæmpede alene mod henholdsvis elleve, otte og atter elleve krigere. At disse kampe ud af en uendelighed af voldshandlinger skulle være Egils største prøvelser, fremgår ikke af sagaens knappe beskrivelser, men var det altså ifølge Egil selv. Ene mand dræbte han alle sine modstandere og producerede således faldne for drabet eller lig til ådselæderen, alt efter om man opfatter 'ulven' konkret eller metaforisk. Sidste halvdel af verset beskriver kampene og deres effekt. Huggende sværd² udvekslede

¹ *Egils saga Skallagrimssonar* i håndskriftet *Mjóðruvallabók*, AM 132 fol, der dateres til første halvdel af 1300-tallet. Her gengivet efter Jónsson [1908] 1967, 58, hvor kursiv markerer opløste forkortelser. En variant af verset findes i et andet håndskrift til *Egils Saga*, AM 453 4to, nedfældet i 1600-tallet af præsten Ketill Jörundsson efter et formodet forlæg fra omkring 1400. Den vigtigste tekstvariant for denne artikels vedkommende kunne være *emlu* (i stedet for *emblu*), men da ordet *emla* ikke er belagt på norrønt, regner jeg varianten for en afskrivningsfejl (for en anden mulighed, se Josefsson 2001, 83–84). Kapitelnumre i *Egils saga* henviser i det følgende til Nordal 1933, hvor løsverset har nr. 50 (kap. 78).

² Sådan forstår jeg *skelfi-knifr*. Finnur Jónsson ([1916] 1931, 504) foreslår det mindre grafiske 'forskrækkende kniv', 'farlig kniv'.

hidsige slag mod skjoldenes værn — man kan se det for sig. Men hvad kan meningen være med de sidste to linier, der lidt mere mundret kan oversættes: “Jeg kastede valbånds ild af emblas ask”? Det sidste udtryk, *emblu aski* — der kun er belagt dette ene sted — er aldrig blevet tolket, og forskere har stadig en tendens til at give op over for det.³ Det er denne (formodede) kenning jeg vil se nærmere på her, men konteksten gør det nødvendigt også at beskæftige sig med halvversets anden poetiske omskrivning, *eld valbasta*.

‘Ild’ er sidstnævnte kennings grundord som defineres af bestemmelsesordet ‘valbånd’ — det er med andre ord ‘valbånd’ der definerer hvad ‘ild’ er synonym (*heiti*) for i denne sammenhæng. Ifølge en af Snorris navneremser (*bulur*) er ‘valbånd’ (sing. *valbøst*) en *heiti* for ‘sværd’, eller måske kun for en del af sværdet (uvist hvilken).⁴ Finnur Jónsson ([1916] 1931, 588) holdt sig til betydningen ‘sværd’ og oversatte ‘valbånds ild’ som en kenning for hele sværdet, hvilket er i overensstemmelse med at ‘ild’ også kan være en *heiti* for ‘sværd’. At han ikke var helt sikker på sin tolkning, fremgår dog af hans forsøg på at oversætte løsversets to sidste linier: “jeg kastede sværdet(?) ud af hånden(?)” (Jónsson [1912] 1973, 51). Spørgsmålstegnene indikerer hans tvivl, ikke kun hvad angår *eld valbasta*, men også *emblu aski*, som han få år efter erklærede for “uforståeligt, hvis disse to ord hører sammen, måtte de betyde ‘hånd’.” (Jónsson [1916] 1931, 109). Hvorfor ordene måtte betyde det, argumenterede Finnur Jónsson ikke for i den sammenhæng, men tilføjede at *emblu* også kunne henføres til *eld*⁵ — “men derved bliver det hele ikke klarere,” konkluderede Finnur Jónsson, og det kan man kun give ham ret i. Som kampbeskrivelse er hans oversættelse lidet overbevisende. Egil kastede næppe sit sværd ud af hånden under kampe med overtallige fjender. Ud over sværd og skjold var han også bevæbnet med en *kesja*, et særlig kraftigt konstrueret spyd der kunne trænge igennem en brynje (*Egils saga*, kap. 53). Bortset fra at vi heller ikke hører om at Egil kastede sin *kesja*, men snarere brugte den som lanse eller stikspyd (kap. 69), rejser tolkningen af ‘valbånds ild’ som et hvilket som helst (kastet) våben dog det samme spørgsmål: Kan ‘emblas ask’ betyde ‘hånd’? Forklaringen skulle være at *askr* kan betyde ‘træskål’ og *emblu* skulle være en fejl for *ermar*,

³ Se f.eks. Steinsland 2001, 259, note 24, og Josefsson 2001, 89.

⁴ *Skáldskaparmál*, vers 461 (Faulkes 1998, 121). *Sverða heiti* omfatter vers 451–462, men i to formodede sene håndskrifter (AM 748 I b 4to og AM 757 a 4to) har vers 460–462 fået overskriften *heiti á sverði*. Disse vers omfatter dog også flere *heiti* der betegner hele sværdet, bl.a. *sverð*. ‘Valbånd’ som *heiti* for ‘sværd’ forklarer næsten sig selv — instrumentet der har bundet valen, de faldne, til døden. For andre tolkningsmuligheder, se Schrodt 1975.

⁵ Skal vi så i stedet læse: “Jeg kastede emblas ild af valbånds ask”?

således at kenningen egentlig skulle være 'ærmets skål' = 'hånd' (Nordal 1933, 269). Jeg finder hverken forklaringen plausibel eller den dertil krævede emendation acceptabel og stiller mig derfor — som Finnur Jónsson gjorde — også tvivlende over for tolkningen af *eld valbasta*.

Johannes V. Jensen havde et andet bud på hvad Egil 'lod kastet', som det fremgår af hans malende — og temmeligt frie — oversættelse af sidste halvvers:

...
 Skrald vi gjorde paa Skjolde
 med Skud af flyvende Jern,
 fægtende stødte vi sammen,
 saa Funker fødtes af Staalet.⁶

Vi genkender her visionen af sværdene der hugger mod skjoldene, men i den moderne skjalds gendigtning ser vi også funkerne, gnisterne, springe når sværdet rammer skjoldets metaldele. Her er valbåndets — dvs. sværdbladets ('stålet') eller sværdets ild opfattet som gnister. Måske er 'valbånds ild' en flammende eller brændende effekt af sværdet snarere end sværdet selv, en betydning der også kan være allegorisk. Når det nu drejer sig om et objekt for verbet *kasta* (kaste, slynge, smide, sprede omkring sig, etc.), kunne 'sværds ild' være sviende sår — eller sårets resultat, smerte og død. Uanset om vi udlægger de to sidste linjer: "Jeg spredte gnist af emblas ask" eller "jeg slyngede smerte og død fra emblas ask", peger disse tolkninger begge på 'emblas ask' som en kenning for 'sværd' og ikke 'hånd'.

Ordet *asker* kan godt være en *heiti* for 'sværd', men har desuden flere andre betydninger som synes at være vokset ud af grundbetydningen 'ask', 'asketræ': 'træskål' har været nævnt, og deraf 'skålfuld' (en målenhed) og 'målebæger'; 'båd' er en anden betydning, og endelig 'spydskaft', og deraf 'spyd' og — som nævnt — 'sværd'. Som alle andre trænavne i maskulinum kan det også være en *heiti* for 'mand', og forekommer selvfølgelig også som et almindeligt mansnavn. Hvis 'emblas ask' er en kenning, er det derfor bestemmelsesordet *embla* der i denne sammenhæng definerer at kenningens grundord, *asker*, betyder f.eks. 'sværd' og ikke 'træskål'. Mens *asker* er en velkendt størrelse, er *embla* til gengæld næsten ukendt. Ordet optræder kun i én anden sammenhæng, også her sammen med *asker*, nemlig i eddadigtet Vølvens Spådom, *Vølpusá*, sidste halvdel af vers 17:

⁶ Gendigtningen udkom i 1930. Her citeret fra Gunnarsson 1960, 142.

...
 fundo á landi
 litt megandi
 ask ok emblo
 ørløglausa.⁷

...
 De fandt på jorden
 lidet formående
 Ask og Embla
 skæbneløs(e).

Ask og Embla er her navnene på et par som bliver fundet på jorden, uden hverken formåen eller skæbne. Det fremgår af verslinien umiddelbart før at det er aserne der finder parret, og i det følgende vers giver de tre guder, Odin, Høinir og Lodur, en række egenskaber der gør dem formående — det vil i sammenhængen sige levende — mens skæbnen bliver givet til 'menneskebørnene' (*alda börnom*) af tre kvinder — Urd, Verdandi og Skuld. Disse tre kvinder stammer fra et sted der kaldes Urds Brønd som ligger under Yggdrasils Ask, det vil sige i underverden (*Völuspá* vers 19–20).

Hvordan det gik til at Ask og Embla lå på jorden hvor de blev fundet, forklares muligvis i versene før: Dværgene har — på gudernes foranledning — skabt 'mangen en menneskeskikkelse' (*manlikon mǫrg*) i jord (*Völuspá* vers 9–10). Den ældre forskning opfattede menneskeskikkelserne som de dværge der efterfølgende opregnes i en lang navneremse (vers 11–13, 15–16), men i sin nytolkning af den norrøne antropogoni-myte har Gro Steinsland (1983, 1999 og 2001) overbevisende argumenteret for at skikkelserne af jord snarere skal forstås som menneskekroppe. Dermed fremstår tre trin i menneskets skabelse: Dværgene modellerer den fysiske krop, guderne besjæler kroppen med liv og ånd, og de ktoniske kvinder tildeler det levende menneske et livsforløb, en skæbne. Det er ved at indgå i dette forløb at vi kan udlede, at Ask og Embla må være mennesker — hvilket ellers ikke defineres i digtet. En del af dværgene rejser fra deres underjordiske hjem til *aurvanga siqt iðrovalla*, måske jordens overflade (*Völuspá* vers 14). Det kunne være disse dværge der anbragte de liv- og skæbneløse menneskekroppe på jorden, *á landi*, hvor guderne fandt dem.

I sin parafrase af *Völuspás* myte om menneskets skabelse, i *Gylfaginning*, kap. 9 (Faulkes 1988, 13), opfattede Snorri tilsyneladende *á landi* som 'på land' (i modsætning til 'på havet')⁸ og beskrev Ask og Embla som to træer, måske to stykker drivtømmer, som guderne finder på stranden. Dette har ført til etymologier der, parallelt med *asker*, vil gøre

⁷ Her i normaliseret gengivelse efter Neckel 1927, 5.

⁸ Ordet *landi* allittererer til *litt* i den følgende linie og er formodentlig valgt af den grund.

embla til en træsort.⁹ Ordet henføres blandt andet til græsk *ampelos* (vinranke, slyngplante), men hyppigst støttes den antagelse at *embla* betyder 'elm' — selv om det norrøne ord for elm er *almr* (maskulinum). Hvis meningen med Ask og Embla skulle være to træer, kan det undre at kvinden ikke er opkaldt efter et af de træer i femininum der bruges i kenninger for kvinder, f.eks. *etik* (eg), der også opfylder de samme krav til allitteration som Embla. Den manglende udnyttelse af denne mulighed kunne måske tyde på at der *ikke* er tale om to træer eller træstykker af forskellig sort. Om Snorri havde belæg for sin beskrivelse, kan ikke afvises, men meget tyder på at han blot tolkede det samme materiale, som vi kender.

Snorri løsrev dette trin af skabelsen fra *Völuspás* (tretrins) struktur. Dværgene og de ktoniske kvinder er helt ude af billedet. Hensigten med denne omstrukturering har formodentlig været at fremstille den nordiske mytologi som en foregribelse af kristendommen (Faulkes 1983). Derfor fremstår Ask og Embla hos Snorri som en pendant til de kristnes Adam og Eva — en position der ikke nødvendigvis fremgår af *Völuspá*, men som har været fuldstændigt styrende for tolkningen af den nordiske antropogonimytte.¹⁰ En etymologi for Embla vil da også henføre navnet til ordet *amma* (stammomder¹¹), men det er betegnende at Ask og Embla ikke optræder som stamforældre i én eneste af de bevarede genealogier. I modsætning til Adam optræder Ask heller aldrig som 'den første' i nogen anden sammenhæng.

Holder vi fast ved en skabelse af mennesket i tre trin, ser vi i *Völuspá* menneskebetegnelserne *manlíkon mǫrg* når det gælder kroppene, den ydre form, og *alda börnom* når skæbnen bliver udmålt. Der er tale om generelle betegnelser for mennesket som sådan, og det er måske på den måde vi skal opfatte *ask ok emblo*. Adjektivet *ørloglausa* kunne pege i denne retning — det er maskulinum og ikke neutrum, som man kunne have forventet ved pluralis omfattende begge køn. Den almene betegnelse for menneske, *maðr*, er maskulinum, så adjektivet kunne henføre til den generiske (men — som vi skal se i det følgende — ikke semantiske) betyd-

⁹ Steinsland 1983, 91, og Josefsson 2001, 72–73, gennemgår og kommenterer disse. Se også de Vries [1960] 1977, 101–102, og henvisninger dér.

¹⁰ Senest Josefsson 2001, samt Steinsland 2001, der ser en *interpretatio norroena* i ligheden mellem de to urpars initialer. Denne lighed får dog primært sin betydning fra Snorris *interpretatio christiana* af Ask og Embla som urpar.

¹¹ *Amma* er egentlig en hypokoristisk betegnelse for 'mor' i lighed med 'mama', 'lille-mor', og bruges bl.a. om bedstemødre — 'gammelmor'. Tolkningen 'stammomder' savner også parallelitet til Ask (Josefsson 2001, 73).

ning bag *ask ok emblo*.¹² Snarere end ét, konkret, pseudo-bibelsk par, én mand og én kvinde, skal vi måske læse navnene som ubestemte betegnelser. På det midterste trin, hvor mennesket gøres livsdueligt, finder guderne mennesket som mand og kvinde, hankøn og hunkøn, Ask og Embla.

Hvad enten de opfattes som konkret par eller kollektivt begreb (i mytisk forstand går det måske ud på et), er det opdelingen i køn der adskiller Ask og Embla fra andre betegnelser for menneskene. Som almindeligt mandnavn og *heiti* for 'mand' er Ask forståeligt i en sådan sammenhæng, men Embla ejer ikke de samme generiske egenskaber — ordet er ukendt som både *heiti* og kvindenavn. Vi kan selvfølgelig her være begrænset af vore kilder, men en vidt udbredt association ville nok have sat flere spor. Navnene og måske især deres sammenstilling må have haft konnotationer til mand- og kvindeskøn der har været umiddelbart forståelige, og den mest nærliggende reference i denne sammenhæng er vel så til kønsdelene. I forbindelse med en myte om undfangelse af selve livet er dette måske endda en ganske rimelig association. Spørgsmålet er om en sådan antagelse kan underbygges.

Der kan ligge en *pars pro toto*-tanke bag navnene,¹³ således at i hvert fald navnet Ask, som betegnelse for manden, også associerer til hans lem. Men omskrivninger i de norrøne kilder for penis — *limr* (lem, gren), *volsi* (valse, rundstok), etc. — synes snarere at afspejle en almen menneskelig semiotik. I hvert fald kan *askr* associere til kønsorganet uden omveje — ordet er *heiti*, synonym, for både *skapt* (skaft, spydskaft) og *sverð* (sværd), begge ord der bruges om det mandlige lem (Fritzner III, 1896, 619). At en sådan association har været reel, synes at fremgå af visse skjaldedigtes erotiske allegorier. Et vers af Hallfrøðr Ottarsson, der menes at være en del af digtet *Hákonardrápa*, viser et eksempel på denne form for billeddannelse:

Sannyrðum spenr sverða
snarr þiggjandi viggjar
barrhaddaða byrjar
biðkván und sik þriðja.¹⁴

Med sande tale fastspænder sværds
snarrådige beskytter af heste
fyrrenålehårede vinds
længselsfulde kone under sig Tredjes.

¹² *Orloglausa* kan også være singularis (fem. akk.) og i så fald kun lægge sig til Embla, ligesom *litt megandi* kan være prædikativ (mask. nom.) til Ask. Det får Gunlög Josefsson (2001, 74–75) en spændende tolkning ud af, men det stemmer ikke overens med den klare analogi mellem adjektiverne som pluralis i *Völuspá* vers 17, og det parret *fælles* får af hhv. guder i vers 18 og de ktoniske kvinder i vers 20 (jvf. Steinsland 1999, 51, og Johansson 2000, 50–53).

¹³ Jvf. f.eks. *viðr*, hvis betydning dækker både en helhed og dens dele: skov, et enkelt træ, træved og en træsplint.

¹⁴ *Skáldskaparmál*, vers 10 (Faulkes 1998, 8).

Ordnet ved hjælp af de grammatiske kategorier, kan verset læses: "Med sværds sande tale fastspænder snarrådig beskytter af vinds heste Tredjes fyrrenålehårede, længselsfulde kone under sig." Verset er en hyldest til en 'snarrådig beskytter af vinds heste', dvs. en vikingehøvding ('vinds heste' er sejlskibe), måske jarlen Hákon Sigurðarson. Det beskriver hvordan han underlægger sig land, hvilket — som i flere andre vers (Faulkes 1998, 158) — er metaforisk skildret som en sexuel erobring af en længselsfuldt ventende eller skælvende kvinde, nemlig "Tredjes fyrrenålehårede (= skovklædte) kone", det vil sige Odins elskerinde, Jord. Kenningen 'sværds sande tale', samlejet som allegori på kamp og erobring, udnytter den dobbelte betydning af *sverd*.¹⁵ En sådan erotisk billeddannelse, med udnyttelse af den tilsvarende dobbelttydighed i ordet *askr*, er muligvis anvendt i et skjaldevers af Refr Gestsson:

Gekk í gulli stokkna
gjöfrifr hárs drifu
askr viðr oerinn þroska
as-freyr sæing meyjjar.¹⁶

Gik i guld-smykkede
gavebegærlig i Haars storm
ask vinder masser af vækst
stridsherre seng kvindes

Grammatisk ordnet bliver det: "Gavebegærlig stridsherre gik i kvindes guldsmykkede seng — i Haars storm vinder ask masser af vækst." Den 'gavebegærlige stridsherre' er krigeren, men konteksten fortæller os ikke hvad det er for en 'kvindes guldsmykkede seng' han gik i — måske er der tale om et plyndringstogt, en grav (hvor kvinden er Hel, døden), eller en allusion til myten om Odin og Gunlød (jvf. *Hávamál* 105: *á gullnom stóli*). Derfor ved vi heller ikke præcist hvad det er for en type 'vækst' han opnår — *þroski* kan betegne både fremgang i rigdom og karriere (prestige og ære), og udvikling som mand (modenhed, mandighed). Meningen med verset er dog ikke afgørende for den erotiske billeddannelse. Vi kan f.eks. antage at verset betyder: "Krigeren gik i sin guldsmykkede grav — i kamp vinder mand stor hæder." Den allegoriske version kan da udpensles således: "Krigeren gik i seng med døden — i samlejet opnår lemmet stor mandighed." Uanset om vi skifter 'døden' ud med noget andet, skildres krigerens kamp — 'Haars (= Odins) storm' — stadig som et samleje hvis resultat eller effekt udnytter det dobbelttydige i såvel *þroski* som *askr* til beskrivelsen af krigerens udbytte. Denne tolkning af *askr* er ganske vist ikke tvingende, men styrkes af sammen-

¹⁵ Bevidst brug af *sverds* dobbelte betydning findes også uden for digtningen, f.eks. i en episode i *Hrólfs saga kraka* mellem Hrólfr og Hjörvarðr (Slay 1960, 51).

¹⁶ *Skáldskaparmál*, vers 314 (Faulkes 1998, 65).

hængen. Som Snorri skriver om brug af allegorier i skjaldedigtning: *Þá bykkja nýgörvingar vel kveðnar, ef þat mál er upp er tekit, haldi of alla visu lengð* (Da regnes allegorier for godt kvædet, hvis det begreb som er taget op, kan fastholdes gennem hele versets længde).¹⁷

At Ask kan associere til mandens kønsorgan, bringer os dog ikke nærmere *Vþluspás* semantik end vi var med Ask som *heiti* for 'mand'. Hvis vi skal forstå *ask ok emblo* som 'mennesket opdelt i køn', må Embla — der som nævnt ikke er belagt som *heiti* for 'kvinde' — analogt med Ask kunne associere umiddelbart til kvindens kønsorgan. I den forbindelse skulle en lignende semiotik som for mandens vedkommende vel så kunne forventes for kvinden.

En sådan semiotik ser Gunlög Josefsson (2001) i ildboret: En stav bores hurtigt frem og tilbage i et hul i et fladt træstykke indtil der opstår ild af friktionsvarmen, hvilket kan symbolisere livets opståen under et samleje. Symbolikken er ikke belagt i nordiske kilder, men kendes fra andre dele af verden. Ask skulle være staven, og Embla brættet med hullet. Dette er ikke nogen ny idé, men tidligere forskere har brugt den til at forklare de to træsorter — en askestav og et elmebræt.¹⁸ Josefsson tolker derimod ud fra brættets funktion, idet hun relaterer Embla til *eimr* (damp, røg, ild) og udleder betydningen 'røgmagerske', 'ildmagerske'. Hvis der skal opnås parallelitet med Ask, skal navnet dog snarere oversættes som en hypokorisme for vagina, f.eks. 'den lille dampende' eller 'den lille brand'. Om denne betydning er sandsynlig, afhænger af ildborets placering i datidens bevidsthed — et forhold kildematerialet ikke belyser.

Der er dog foreslået en etymologi for Embla (som Josefsson overser), hvis semiotik er mindre afhængig af tidsspecifikke forhold. Karl G. Johansson (2000, 49) relaterer navnet til nogle latinske låneord — *âma* (tønde) og *emberi* (spand, trækar) af latinsk *amphora* og roden *am-* (krukke) — hvoraf han udleder betydningen 'vandkrukke'. Som Johansson antyder, forstærkes denne etymologi af at den indgår i et større semantisk kompleks, der synes at præge dette afsnit af *Vþluspá*. Ligesom Ask kan ses som en mikrokosmisk version af Yggdrasils Ask, kan Embla i betydningen 'vandkrukke' udgøre en pendant til Urds Brønd, og dermed placeres mennesket og menneskelige relationer centralt i den kosmiske orden. Denne etymologi kan også forstås i forhold til en kønslig semio-

¹⁷ *Háttatal*, kap. 6 (Faulkes 1991).

¹⁸ Se f.eks. Dronke 1997, 123. Dronkes implikation — at elm skulle være en blød træsort — er dog ikke korrekt. Schrodt (1975, 155) har også brugt denne tolkning til sin udlægning af Egils *lausavisa*.

tik, der kan forstærkes yderligere — måske også sprogligt — ved at tolke *embla* som en variant i femininum til *ampli* (lille krukke, af latinsk *ampulla*).¹⁹ En lignende semiotik findes i det moderne danske slangord 'dåsen' som pejorativt kan betegne både vagina og kvinde. Fantasien har, på dette punkt, næppe ændret sig meget gennem tiderne.

Det synes således muligt at sandsynliggøre at sammenstillingen i *Völuspá* af navnene Ask og Embla, som betegnelse for menneskene delt i to køn, kan have hentet sin betydning fra en association til de mandlige og kvindelige kønsdele. Da *asker* kan være *heiti* for mange ting, må sammenstillingen med *embla* betragtes som afgørende. Spørgsmålet er om denne (eller nogen anden) tolkning kan give mening til den anden sammenstilling af ordene, kenningen 'emblas ask' fra Egils skjaldevers, hvor jeg tidligere nåede frem til at *embla* definerede *asker* som 'sværd'.

Her falder tolkninger som 'elmetræets ask', 'slyngplantens ask', 'stammoderens ask' og 'ildmagerskens ask' hurtigt igennem — ingen af dem kan definere *asker* som et sværd. Hvis *asker* i denne sammenstilling skal opfattes som en *heiti* for både 'sværd' og 'penis', og *embla* vitterlig udgør et semantisk og semiotisk modstykke hertil, skal *embla* næppe heller oversættes 'lille brand' eller 'lille krukke' — man stikker ikke sit sværd i en krukke — men snarere tolkes, analogt med *asker*, som *heiti* for 'skede' — både kvindens og sværdets.

I *Völuspá* kan Ask og Embla associere til mandens og kvindens kønsdele. I Egils kenning inverteres denne semantik. Oversætter vi 'emblas ask' med 'skedes ask', vil 'skede' kunne definere 'ask' som et sværd, både i den kønslige betydning hvorfra kenningen henter sin mening — og som det våben Egil beskriver: 'Lod jeg af skedes ask [sværdet] sværds ild [smerte/død] kastet' — eller lidt mere mundret: 'Jeg slyngede smerte og død fra sværdet'.

Referencer

- Dronke, Ursula: *The Poetic Edda, vol. II, Mythological Poems*, Oxford 1997.
 Faulkes, Anthony: "Pagan Sympathy: Attitudes to Heathendom in the Prologue to Snorra Edda" i Robert Glendinning & Haraldur Bessason (red.): *Edda: A Collection of Essays*, Manitoba 1983, 283–314.
 Faulkes, Anthony (red.): *Snorri Sturluson Edda. Prologue and Gylfaginning*, London [1982] 1988.

¹⁹ Jvf. maskulinum *kumpi* og femininum *kumba* til *kumbr* (klods, klodsmajor).

- Faulkes, Anthony (red.): *Snorri Sturluson Edda. Háttatal*, Oxford 1991.
- Faulkes, Anthony (red.): *Snorri Sturluson Edda. Skáldskaparmál*, 1, London 1998.
- Fritzner, Johan: *Ordbog over Det gamle norske Sprog*, bind I–III, Kristiania 1886–1896.
- Gunnarsson, Gunnar et al. (red.): *De islandske Sagaer*, bind I, København [1930] 1960.
- Johansson, Karl G.: "Urds brunn — en källa till förkristen religion i Norden?" i Stina Hansson & Mats Malm (red.): *Guder på Jorden*, Stockholm 2000, 44–56.
- Jónsson, Finnur (red.): *Den norsk-islandske Skjaldedigtning A. Tekst efter håndskriftene*, bind I, København [1908] 1967.
- Jónsson, Finnur (red.): *Den norsk-islandske Skjaldedigtning B. Rettet tekst*, bind I, København [1912] 1973.
- Jónsson, Finnur: *Lexicon Poeticum. Ordbog over det norsk-islandske Skjaldesprog*, København [1916] 1931.
- Josefsson, Gunlög: "Var Embla en klängranka?" i *Arkiv för Nordisk Filologi* 116, 2001, 71–96.
- Neckel, Gustav (red.): *Edda. Die Lieder des Codex Regius*, bind I, Heidelberg 1927.
- Nordal, Sigurður (red.): *Íslensk fornrit*, bind II, Reykjavík 1933.
- Schrodt, Richard: "Zwei altnordische Waffen(teil)namen und Egil Skallagrims-son, Lv. 40" i *Arkiv för Nordisk Filologi* 90, 1975, 151–155.
- Slay, Desmond (red.): *Hrólfs saga kraka*, København 1960.
- Steinsland, Gro: "Antropogonimyten i Völuspá" i *Arkiv för Nordisk Filologi* 98, 1983, 80–107.
- Steinsland, Gro: Kapitel 1 og 2 i Gro Steinsland & Preben Meulengracht Sørensen: *Voluspá*, Oslo 1999.
- Steinsland, Gro: "Ask og Embla i Völuspá — fri fantasi eller gammel tradisjon?" i Ásdís Egilsdóttir & Rudolf Simek (red.): *Sagnaheimur*, Wien 2001, 247–262.
- de Vries, Jan: *Altnordisches etymologisches Wörterbuch*, 2. udg., Leiden [1960] 1977.